

Dr Stanisław Piątkowski (1942–2020)

DOI: 10.5281/zenodo.3886663

RYSZARD SZADZIEWSKI

Uniwersytet Gdański, Katedra Zoologii Bezkręgowców i Parazytologii,
ul. Wita Stwosza 59, 80-308 Gdańsk
e-mail: ryszard.szadziewski@ug.edu.pl

Z wielkim żalem żegnamy nauczyciela akademickiego i dipterologa dra Stanisława Janusza Piątkowskiego. Staszek przyszedł na świat 8 maja 1942 r. w Aleksandrii niedaleko Częstochowy w rodzinie nauczycielskiej. Wychowała go matka Bronisława, gdyż ojca Józefa stracił w obozie koncentracyjnym w Auschwitz w 1943 r. Po wojnie mieszkał z matką w Bytomiu, gdzie uczęszczał do szkoły podstawowej, a następnie do liceum ogólnokształcącego. Po uzyskaniu matury w latach 1961-1967 studiował biologię na Uniwersytecie Wrocławskim. Tytuł magistra biologii uzyskał w 1968 r. na podstawie pracy pt. „Charakterystyka mięczaków Gór Izerskich” napisanej pod kierunkiem prof. Andrzeja Wiktora. W 1967 r. we Wrocławiu ożenił się z koleżanką ze studiów – Wiesławą Banach i już jako małżeństwo przenieśli się do Gdyni. Staszek podjął pracę na Uniwersytecie Gdańskim, a Wiesia w Instytucie Medycyny Morskiej i Tropikalnej.

Swoją karierę zawodową w Trójmieście rozpoczął we wrześniu 1967 r. jako technik w tworzonej od podstaw przez prof. Feliksa Piotrowskiego Katedrze Zoologii (obecnie Katedra Zoologii Bezkręgowców i Parazytologii) Wyższej Szkoły Pedagogicznej w Gdańsku (obecnie Uniwersytet Gdański). Razem z wcześniej zatrudnionym Sławkiem Kadulskim, absolwentem UMK, w siermiężnych warunkach PRL-u ciężko pracował nad przygotowaniem pomieszczeń, sprzętu, materiałów oraz pierwszego programu ćwiczeń z zoologii bezkręgowców w pomieszczeniach dawnej szkoły podstawowej w Gdyni przy ulicy Czołgistów (obecnie Piłsudskiego). Po uzyskaniu magisterium awansował na asystenta, a po uzyskaniu doktoratu zajmował stanowisko adiunkta i starszego wykładowcy. Specjalizował się w muchówkach synantropijnych i symbolicznych. Stopień doktora nauk przyrodniczych uzyskał w grudniu 1976 r. na Uniwersytecie Gdańskim na podstawie rozprawy pt. „Diptera (Brachycera) symboliczne w wielkostatnej hodowli bydła systemem pastwiskowo-oborowym” Promotorem doktoratu był prof. Feliks Piotrowski, natomiast recenzentami prof. Janina Wengris z Olsztyna oraz doc. Barbara Skierska z Gdańska. Jego badania terenowe dotyczyły muchówek synantropijnych w mieście (PIĄTKOWSKI 1972, 1991)

oraz związanych z hodowlą zwierząt domowych (PIĄTKOWSKI 1982a, b, 1986). Jest współautorem monografii parazytologicznej pt. „Pasożyty zewnętrzne przeżuwaczy domowych i łownych” (PIĄTKOWSKI 1980a, b). Sprawował opiekę nad wieloma pracami magisterskimi. Jego magistrantką była także dr Elżbieta Kaczorowska, która kontynuowała w Katedrze podjęte przez S. Piątkowskiego badania nad wyższymi muchówkami synantropijnymi.

Stanisław Piątkowski w 1977 r. Fotografia ze zbiorów rodziny Piątkowskich.
Stanisław Piątkowski in 1977. Photo from collection of Piątkowski family.

Stacha poznałem w styczniu 1978 r. u mnie w domu na ul. Polanki w Gdańsku, gdy z Jankiem Warzochą przyszli z propozycją podjęcia przeze mnie pracy w Katedrze Zoologii Bezkręgowców na etacie asystenta zwalnianym przez Janka, który przechodził do wymarzonej pracy na morzu w Morskim Instytucie Rybackim w Gdyni. Skorzystałem z tej oferty i wkrótce zatrudniłem się w Katedrze Zoologii Bezkręgowców Uniwersytetu Gdańskiego, gdzie przepracowałem ponad 40 lat. Staszek był wspaniałym kolegą i duszą spotkań towarzyskich. Czasami wyjeżdżaliśmy razem w teren. Doskonale pamiętam wyjazd delegacyjny na początku września 1979 r. wraz z grupą magistrantów. Przez dwa tygodnie poruszaliśmy się samochodem uniwersyteckim po PGR-ach całej Polski północnej, gdzie zbieraliśmy muchówki. Była piękna wrześniowa pogoda i wspaniała atmosfera w grupie. Do dziś pamiętam smak doskonałej wątróbki cielęcej, jaką jedliśmy w restauracji hotelowej w Stańczykach niedaleko granicy z Obwodem Kaliningradzkim. Przed początkiem każdego roku akademickiego Stachu zawsze uczestniczył w katedralnych wyjazdach nad kaszubskie jeziora aby zbierać raki potrzebne do ćwiczeń z zoologii bezkręgowców. Było ognisko, zakrapiane kielbaski, gawędy i łażenie do rana w płytkiej wodzie z widelkami do chwytania raków. Stachu był u mnie na ranczu w Wysokoku w 1990 r. Do tej pory używam sprezentowanej przez niego żeliwnej patelni, która w rustykalnych warunkach wiejskich sprawdza się bardzo dobrze przy smażeniu na płycie opalanej drewnem. Zawsze, gdy jej używam staje mi przed oczyma Staszek.

Pod koniec 1990 r. Staszek ciężko zachorował. Po skomplikowanej operacji i długim pobycie w szpitalu nie odzyskał zdrowia i na początku 1992 r. przeszedł na rentę. Po bardzo długiej chorobie zmarł 22 kwietnia 2020 r. Został pochowany w Gdyni na cmentarzu przy Parafii Rzymskokatolickiej pw. Św. Andrzeja Boboli na Obłężu.

Odszedł od nas Staszek - zawsze pogodny, zawsze przyjazny, pełen poczucia humoru, skarbnica wiedzy przyrodniczej. Pozostawił w smutku żonę Wiesławę, córkę Izabelę Stocką (ur. 1973) i dwóch wnuków Alana Sergiusza (ur. 1996) oraz Aleksego (ur. 2003) i liczne grono przyjaciół. Jego pamięć będzie trwała w rodzinie, przyjaciółach, publikacjach oraz w naukowej nazwie owada *Dasyhelea stanislavi* SZADZIEWSKI, 1988 z bursztynu bałtyckiego. Ten fosylny gatunek kuczmana, po polsku dasyłka Stanisława, nazwany na cześć Stanisława Piątkowskiego (SZADZIEWSKI 1988) żył lesie bursztynowym ponad 45 mln lat temu, a jego nazwa będzie żywa dopóki istnieje współczesny świat i europejska cywilizacja słowa pisanego.

Biogram S. Piątkowskiego jest opublikowany w książkach pamiątkowych Wydziału Biologii, które ukazały się z okazji 40-lecia (BORMAN & KRÓL 2010) i 45-lecia Wydziału (BORMAN *et al.* 2015). Odznaczony Złotym Krzyżem Zasługi (1990).

Publikacje S. Piątkowskiego

- PIĄTKOWSKI S. 1972. Synantropijne Calliphoridae (Diptera) portu rybackiego w Gdyni [Synanthropic Calliphoridae in the fishery harbour of Gdynia]. *Wiadomości Parazytologiczne* **18**: 805-806.
- PIĄTKOWSKI S. 1980a. Problem muchówek oborowych i pastwiskowych. [W:] PIOTROWSKI F. (red.). Pasożyty zewnętrzne przeżuwaczy domowych i łownych, pp. 23-26. *Monografie Parazytologiczne* 9. PWN, Warszawa, 142 pp.

- PIĄTKOWSKI S. 1980b. Muscidae. [W:] PIOTROWSKI F. (red.). Pasożyty zewnętrzne przeżuwaczy domowych i łownych, pp. 55-60. Monografie Parazytologiczne 9. PWN, Warszawa, 142 pp.
- PIĄTKOWSKI S. 1982a. Muchówki (Diptera) występujące w wielkostadnej hodowli bydła [Diptera occurring in a large-head cattle breeding farm]. *Wiadomości Parazytologiczne* **28**: 125-128.
- PIĄTKOWSKI S. 1982b. Muchówki występujące w fermie tuczu przemysłowego trzody chlewnej [Diptera occurring in an industrial pig breeding farm]. *Wiadomości Parazytologiczne* **28**: 129-131.
- PIĄTKOWSKI S. 1986. Wstępne badania nad muchówkami z rodzaju *Hydrotaea* występującymi w pomieszczeniach hodowlanych dla bydła [Preliminary studies on *Hydrotaea* (Diptera) occurring in cattle breeding sheds]. *Wiadomości Parazytologiczne* **32**: 419-420.
- PIĄTKOWSKI S. 1991. Muchówki synantropijne występujące w jedenastopiętrowym budynku mieszkalnym w Gdańsku [Synanthropic flies occurring in an eleven-storey block of flats in Gdańsk]. *Wiadomości Parazytologiczne* **37**: 115-117.

PODZIĘKOWANIA

Składam serdeczne podziękowania wdowie dr Wiesławie Piątkowskiej, Jego córce Izabeli Stockiej oraz dr. hab. Sławomirowi Kadulskiemu za pomoc w przygotowaniu niniejszego biogramu.

LITERATURA

- BORMAN A. & KRÓL A. 2010 (red.). 40 lat biologii na Uniwersytecie Gdańskim, Gdańsk. Wydział Biologii Uniwersytetu Gdańskiego, Gdańsk, 143 pp. + album fotograficzny (*biogram na str. 112*).
- BORMAN A., GIŁKA W. & KRÓL A. 2015 (red.). Księga pamiątkowa. 45 lat biologii na Uniwersytecie Gdańskim. Wydział Biologii Uniwersytetu Gdańskiego, Gdańsk, 353 pp. (*biogram na str. 153*).
- SZADZIEWSKI R. 1988. Biting midges (Diptera, Ceratopogonidae) from Baltic amber. *Polish Journal of Entomology* **58**: 3–283.